

مداخله زودهنگام برای مشکلات گفتار و زبان کودکان زیر ۶ سال در دوران گسترش ویروس COVID-19

مؤلفین

دکتر یلدا کاظمی - استادیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

مرکز جامع تکامل کودکان اصفهان

سوده سعیدنیا - کارشناس ارشد گفتاردرمانی - کرمان

فائزه قنبری - کارشناس ارشد گفتاردرمانی - اصفهان

فاطمه محبی نژاد - کارشناس ارشد گفتاردرمانی - زاهدان

به سفارش: معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۱۲ اردیبهشت ۱۳۹۹

مشاوره های لازم برای والدین کودکان زیر ۶ سال که دریافت خدمات حضوری گفتاردرمانی آنها به دلیل محدودیت های ناشی از شیوع ویروس، متوقف شده است.

۱. با هماهنگی کننده ی برنامه گفتاردرمانی ارتباط برقرار کنید:

در صورت اطمینان از فراهم بودن شرایط درمانگر و تمایل وی، میتوان جلسات را به صورت مجازی ادامه داد. تیم درمانی کودک شما در مورد استفاده از تکنولوژی های مورد نیاز و فرم های مرتبط با جلسات غیرحضوری به شما آگاهی می دهند و اگر نیاز باشد برنامه شما را تغییر خواهند داد. با توجه به درخواست شما، درمانگر می تواند از طریق تلفن، ایمیل، ویدیو، وب سایت و مطابق با دستورالعمل معاونت بهداشتی، به سوالات شما پاسخ دهد یا پیشنهادات لازم را ارائه کند.

۲. به خودتان اعتماد کنید.

شما فرزندتان را بهتر و بیشتر می شناسید و بیش از همه دوستش دارید، و فرزند شما بیش از هر فرد دیگری به شما اعتماد دارد. توجه داشته باشید که کدام فعالیت های روزانه ی کودک برای پیشرفت او و رشد کلی گفتار و زبان او سودمندتر هستند؛ پس با اعتماد به نیروی درونیتان روی آن فعالیت ها بیشتر تمرکز کنید.

۳. آموزش هایی که در جلسات حضوری، قبل از شیوع ویروس، فراگرفته اید را مرور کنید.

تکنیک هایی که در حال حاضر آنها را بلد هستید، مفید هستند. به آنچه که برای پرورش دادن رشد ارتباطی کودکتان به کار می برید، بیشتر دقت کنید، آن ها را بنویسید و در صورت نیاز به راهنمایی بیشتر با گفتاردرمانگر تماس بگیرید.

۴. اجازه بدهید زندگی واقعی راهنما باشد.

کودکان زیر سه سال در محیط فعالیت های زندگی واقعی و با افرادی که برایشان مهمتر از دیگران هستند، بهتر یاد می گیرند. تعاملات ارتباطی و اهداف گفتار و زبان را وارد فعالیت های عادی روزمره بکنید، مثل زمان صرف غذا، زمان حمام، زمان تعویض پوشک، زمان بازی، کارهای منزل و...

۵. از اسباب بازی برای تشویق به ارتباط، بیشترین بهره را بگیرید.

از راههای زیر می توانید کودک را وسوسه کنید که با شما از طریق ژست یا از طریق کلمه، ارتباط برقرار کند.

- یک اسباب بازی کوکی را کوک کنید، بگذارید جلوی کودک کار کند تا کوکش تمام شود. سپس آن را بدون کوک کردن به او بدهید.
- یک اسباب بازی یا غذای دلخواه را در یک جعبه شفاف با در محکم بگذارید به طوری که نتواند آن را باز کند. جعبه را به کودک بدهید و صبر کنید تا با ژست یا کلمه، درخواستش را به شما نشان دهد.
- یک توپ را به سمت کودک قل دهید. پس از چند بار قل دادن، آن را با یک ماشین یا یک اسباب بازی چرخ دار دیگر عوض کنید.
- یک اسباب بازی را که صدا تولید می کند، در یک کیسه بگذارید که نتواند ببیند. سپس کیسه را تکان دهید و آن را به کودک بدهید.

۶. کاری کنید که کودک توجهش به شما جلب شود.

- از راههای زیر می توانید کودک را وسوسه کنید که با شما از طریق ژست یا از طریق کلمه، ارتباط برقرار کند.
- یک غذای خوشمزه را جلوی کودک بخورید بدون اینکه به او تعارف کنید.
  - چند بادکنک را باد کنید، بعد چند تا بادکنک دیگر را داخل یک جعبه قرار دهید. سپس در جعبه را محکم ببندید و جعبه را به کودک بدهید.
  - خوراکی را که کودک دوست دارد، نزدیک دهانش نگه دارید ولی به او اجازه ندهید که آن را بخورد.
  - به کودک کمتر از حد معمول توجه کنید، بازی را رها کنید یا پشت خود را به او کنید، صبر کنید کودک تلاش کند توجه شما را جلب کند.
  - هدایت اتاق یا بازی را برای چند دقیقه به کودک بسپارید. صبر کنید تا کودک، توجه شما را به سمت چیزی که دوست دارد، هدایت کند.

۷. منتظر بمانید تا کودک به رفتارهای ارتباطی شما پاسخ دهد.

- از راههای زیر کودک را برای برقراری ارتباط تشویق کنید:
- یک بازی آشنا را شروع کنید و تا زمانی که کودک دوست دارد، بازی را ادامه دهید. سپس صبر کنید و با حالت انتظار، به کودک نگاه کنید. با یک جمله او را تشویق به حرف زدن کنید: «چی می خواهی؟»
  - یک اسباب بازی جدید برای کودک بیاورید یا یک عمل خنده دار یا غیرعادی را شروع کنید (مثلاً دماغ دلقک بگذارید یا قیافه عجیب و غریب به خودتان بگیرید). منتظر بمانید تا کودک کاری انجام دهد. پس از آن، عمل کودک را در یک قالب زبانی درآورید «تو فکر می کنی که دماغ من خنده داره؟!» یا «فکر می کنی شکل قورباغه شدم؟!»

۸. محیط خانه را تبدیل به مشوق ارتباطی کنید.

- محیط خانه را طوری بچینید که کودک برای آغاز مکالمه، تشویق شود.
- چیزی را که فرزندان دوست دارد انتخاب کنید؛ بعد محیط اطراف را طوری بچینید که کودک تشویق شود برای اینکه به آن چیز برسد، به سمت شما بیاید و آن را از شما به صورت ژست یا کلمه درخواست کند.

۹. با کودک، رعایت نوبت در ارتباط را تمرین کنید.

- کارهایی را که کودک انجام می دهد، بعد از او تقلید کرده و مثل آینه برایش نمایش دهید تا رعایت نوبت را به او نشان دهید. بعد کمی مکث کنید و با حالت منتظر به او نشان دهید که الان نوبت اوست و شما منتظر انجام دادن کاری از سوی او هستید.
- از تأخیر زمانی استفاده کنید. یعنی با اینکه زیاد با فرزندان صحبت می کنید، به او هم فرصت حرف زدن بدهید. بعد از هر بار الگو دادن به کودک، ۵ ثانیه صبر کنید تا کودک به هر نحوی که می تواند، گفته شما را تکرار یا بازگو کند.

۱۰. گفته های کودک را بسط دهید.

- گفته های کودک را به اندازه ای که در حد توان او باشد، گسترش دهید. معمولاً یک کلمه بیشتر از گفته ای که کودک می گوید، به او الگو دهید. مثلاً اگر کودک می گوید «توپ» شما بگویید: «توپ تو».
- حرف زدن شما برای کودک الگوست. وقتی کودک چیزی می گوید، جمله بندی خودش را در قالب های مختلف، کامل کنید تا احساس کند می تواند از همان الگوی خودش ولی به طور کامل تر استفاده کند تا شبیه شما حرف بزند. مثلاً اگر کودک می گوید: «نی نی اوخ» شما به حالت خبری بگویید: «نی نی اوخ شده». یا به حالت سوالی بگویید: «نی نی اوخ شده؟».

۱۱. با کودک ساده و کوتاه صحبت کنید.

- در قالب جملات طولانی با کودک صحبت نکنید. طول گفته هایتان، حداکثر دو کلمه بیشتر از گفته های فرزندتان باشد.
- سوالاتی از کودک بپرسید که جوابشان مشخص باشد نه سوالاتی که جوابهای زیادی برایشان وجود دارد.
- از کودکان زیاد سوال نپرسید بلکه بیشتر برایش توضیح دهید. اگر با وسایل یا پدیده های جدید روبرو می شوید، به جای اینکه مرتباً بپرسید: «بگو این چیه؟ اینجاش چی داره؟ بگو چکار می کنه؟» بگویید: «این جورابه. چقدر کوچیکه! رنگش خوشگله! جوراب داداشته.»

۱۲. فعالیت هایتان را ثبت کنید.

موفقیت ها، چالش ها و سوالاتی که باید از درمانگران بپرسید، بنویسید. فعالیت هایی که دوست دارید در مورد آن ها بازخورد بگیرید یا آن هایی را که از جلسه قبل دوست داشتید روی آنها بیشتر تاکید شود، ضبط کنید. توجه کنید آیا اولویت های اصلی یا اهدافی که داشتید جا به جا شده اند یا تغییری کرده اند. درباره آنها با گفتاردرمانگر صحبت کنید.

۱۳. برای آگاهی بیشتر، از منابع معتبر استفاده کنید.

برای اطلاع از رشد گفتاری، زبانی و ارتباط اجتماعی کودک از منابع معتبر استفاده کنید. اینترنت و شبکه های اجتماعی گمنام، منابع معتبری در این باره نیستند. حتما مطمئن شوید که از کسی دارید مشورت می گیرید که دارای مدرک معتبر دانشگاهی در زمینه گفتاردرمانی است. با مراحل رشدی مهم در هر سن آشنا شوید و پیشرفت فرزندتان را تحت نظر بگیرید. از گفتاردرمانگر کودکان سوال کنید و برای گرفتن اطلاعات بیشتر با انجمن علمی گفتاردرمانی ایران یا گروه های گفتاردرمانی دانشگاه های معتبر تماس بگیرید.

منابع:

<https://www.asha.org/Practice-Portal/Professional-Issues/Telepractice>

https://www.asha.org/PRPSpecificTopic.aspx?folderid=8589934956&section=Key_Issues#Client_Selection

Paul, R., Norbury, C., & Gosse, C. (2018). Language disorders from infancy through adolescence: Listening, speaking, reading, writing, and communicating. 5th edition

